

skal betale pr. Tønde Hartkorn, men dog maa det ikke overstige 9 Kr. 60 Øre pr. Tønde Hartkorn, ikke overstige, hvad Ligningen udgjorde det foregaaende Aar. For Amtskommunernes Vedkommende er det noget lignende. Der tages 24 Aar som Udgangspunkt, og derfra drages 10 Aar af dem, som have haft den højeste Ansættelse, og de øvrige tilbageblivende 14 Aar blive saa dem, der blive lagte til Grund for en gennemsnitlig Sætskættelse af Amtskommunernes Hartkornsskattebyrde. Det er det, som de kalde for det uforanderlige, det, som er fastsat, men der kan være Tilfælde, hvor det ikke kan slaa til, saa ere de jo nødsagede til at have mere; Resten lignes saa paa det, der her kaldes det foranderlige, det tages efter Statteværdierne paa Kommunerne, som efter dette Lovforslag fastsættes med større Enighed, end Tilfældet er nu. — Det var væsentlig det, jeg havde at sige om Hartkornet, og jeg kommer nu til den anden Del, Formue- og Lejlighedsstaten. Ved den mener jeg ogsaa, at der klæber en hel Del Ulighed og Uretfærdigheder. Naar man ser paa de Tal, som jeg har tilladt mig at nævne, vil man jo se, at Formue- og Lejlighedsstaten kun har udgjort lidt over en Femtedel af Hartkornsskatten i det Aar, jeg nævnte, saa det er Hartkornsskatten, som spiller den væsentligste Rolle, som er den mest byrdefulde, og det er ogsaa der, at den største Ulighed og Uretfærdighed hviler. Men som sagt, jeg mener ogsaa, at der klæber megen Ulighed og Uretfærdighed netop ved Formue- og Lejlighedsstaten. Den ærede Forslagsstiller sagde rigtignok i sit Foredrag, at Formue- og Lejlighedsstaten var den mest retfærdige af alle vore Skattebaser. Ja, at den er den retfærdigste af alle vore Skattebaser, dermed er jo ikke sagt, at den er retfærdig; for man kan jo paa mange Omraader tage en vis Ting frem blandt andre lignende og sige, at den er den bedste iblandt disse, men dermed er ikke sagt, at den er god nok; maaske kan den være meget slet, ja endog helt ubrugelig. Jeg skal fremdrage nogle enkelte Eksempler paa, hvilken Uretfærdighed der klæber herved. Det er jo ikke saa let efter de Regler, efter hvilke de kommunale Raad nu skulle paaligne Formue- og Lejlighedsstat, at ramme Skatteyderne retfærdig, og de, som man har allermeget ondt ved at ramme, ere egentlig dem, som have Kapital. De Folk, som sidde med Gæld, kan man sagtens ramme, for det faar man let at vide; men de, som sidde med Kapital, ville ikke ud med det, og de kommunale Raad have tit og ofte ondt ved at komme til Kundskab derom. Jeg skal tillade

mig at fremsføre et Eksempel. Der kan til en Kommune komme en Mand langt borte fra, hvis økonomiske Forhold ere helt ubekendte i denne Kommune; denne Mand køber en Ejendom, og i denne Ejendom kan der indstaa en Del Prioritetsgæld, f. Eks. et Laan fra en Kreditforening. Dette Laan overdrages vedkommende Mand, som køber Ejendommen, og som Regel bliver den Slags Laan staaende paa Ejendommen, indtil Ejeren med Tiden kan slide dem af; men om vedkommende Mand har flere Penge end dem, han har betalt paa Ejendommen, og sætter dem paa Rente i andre Ejendomme, i Sparekasser eller lignende, faar man ikke nogen Kundskab om. Vedkommende Mand sidder maaske og slider tilshneladende med denne Gæld og faar det til at gaa, men synes ikke at komme derudover, og derved bliver han jo ikke ramt, som han burde, i Fordelingen af Byrden i Formue- og Lejlighedsstaten i Kommunen. Sogneraadene have jo ingen anden Vej at gaa, dersom de tro, at en Skatteyder ikke betaler nok i Skat i Forhold til andre Skatteydere i Kommunen, end at sætte ham op i Skat og prøve, hvor meget han vil taale. Saaledes kunne de prøve sig frem, men den Maade at prøve paa er jo tidt og ofte noget vanskelig. For Eksempel: hvis en Mand har en Kapital paa 20,000 Kroner, men Sogneraadet ikke kender, hvor stor en Kapital han ejer, men antager, at den f. Eks. kun er en halv Snes Tusinde Kroner, saa ligner det derefter. Saa gaar der maaske et Aar, maaske to, maaske flere, og saa antager Sogneraadet, at vedkommende Mand maaske har mere; saa giver de ham en Oprykning. Men naar Sogneraadet ikke faar bestemte Beviser i Hænde, saa gaar Sogneraadet ganske vist ikke, naar det det ene Aar har sat ham til 10,000, det andet Aar hen og sætter ham til 20,000, som egentlig er det, som han skal staa for. Det vilde være at latterliggøre sig selv. Nej, saa prøves med 2000 og 3000 Kr. til, og derved kan det se, at vedkommende Mand sidder i en lang Aarvælte, ja maaske aldrig bliver ramt op til den virkelige Kapital, han ejer. At Sogneraadet skal gaa hen og spørge ham, kan ikke hjælpe meget; han kunde maaske sige det Sandheden, maaske kunde han ogsaa binde dem en lille Løgn paa Ormet, ja maaske sige: Det rager ikke Der; der staar ingen Steder, jeg skal sige, hvor meget jeg ejer; det faar I selv at paase! Derfor mener jeg, at der ved denne Fordeling af Skattebyrden klæber en ikke saa lille Uret, og den vilde for en væsentlig Del blive afhjulpen, naar vi tog,